הַגָּה: *וְיֵשׁ מַחְמִירִים (כ) לִפְסֹל בְּנִסְדַּק (ט) רֻבּוֹ. (כא) *וְכָל שֶׁלֹּא נִסְדַּק רֹב קְלִפָּתוֹ (כב) הֶעָבָה (כג) לֹא מִקְּרֵי נִסְדַּק (רבינו נסים (יז. ד"ה מתני' עלתה)): ו [*] כ נִקְלַף (כד) הַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה שֶׁלּוֹ, (כה) שֶׁאֵינוֹ מְחַסְּרוֹ אֶלָּא נִשְׁאָר (י) (כו) יָרֹק כְּמוֹת שֶׁהוּא בְּרִיָּתוֹ, (כז) אִם נִקְלַף כֻּלּוֹ, פָּסוּל. ל אִם נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא, כָּשֵׁר. מ וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ (כח) שֶׁיִּשְׁתַּיֵּר כְּסֶלַע: ז (כט) נ נִטַּל (יא) דַּדּוֹ, וְהוּא הָרֹאשׁ הַקָּטָן שֶׁשּׁוֹשַׁנְתּוֹ בּוֹ, (ל) פָּסוּל. הַגָּה: וְיֵשׁ מַחְמִירִין אִם נִטְּלָה הַשּׁוֹשַׁנְתָּא, דְּהַיְנוּ מַה שֶׁאָנוּ קוֹרִין פִּטְמָא (ר"ן (יז: ד"ה גמ')), וְטוֹב לְהַחְמִיר

כ שָׁם בַּמִּשְׁנָה (לד.) וּכְרָבָא שָׁם ל"ו (ע"א) וּכְפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (ד"ה הא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לה: ד"ה נסדק). ל הָרִי"ף (יז: עיי"ש) וְהָרֹא"ש (פ"ג סי' יז) וְרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"ז). מ תּוֹסָפוֹת (שם) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם). נ שָׁם בַּמִּשְׁנָה נִטְּלָה פִּטְמָתוֹ כְּפֵרוּשׁ הָרִי"ף (שם) וְרַמְבַּ"ם שָׁם בְּפֶרֶק ח'.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּתָלוּשׁ פָּסוּל עַיֵּן שָׁם: ו [בשו"ע] נִקְלַף כו'. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסִפְרִי שׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן ס' שֶׁבֵּאַרְתִּי עִנְיָן זֶה דְּנִקְלַף יָפֶה וְשָׁם הֵבֵאתִי מִתְּשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן (פ"ז) [פ"ו], וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שֶׁדִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁכָּתַב וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבָעִינַן שִׁיּוּר כְּסֶלַע הוּא צָרִיךְ עִיּוּן עַיֵּן שָׁם:

שָׁם: ו (י) יָרֹק. אֲבָל אִם נִשְׁתַּנָּה מַרְאִיתוֹ, דִּינוֹ כְּמוֹ חֲזָזִית בְּסָעִיף ט':

בַּאֵר הֵיטֵב

דָּבָר זֶה בְּמִשְׁמוּשׁ הַיָּד, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְעַיֵּן בַּ"ח (ס"ה): ה (ט) רֻבּוֹ. טַ"ז (סק"ט) הֶעֱלָה לַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה לְהַכְשִׁיר בְּנִסְדַּק הָאֶתְרוֹג וְלֹא כֻּלּוֹ אֶלָּא נִשְׁאַר קְצָת לְמַטָּה וּבָרֹחַב אֵין הוֹלֵךְ רַק עַד רֹב עֳבִי הַקְּלִפָּה וְלֹא מַגִּיעַ עַד חַדְרֵי הַזֶּרַע, וְהַיְנוּ שֶׁלֹּא בְּחָטְמוֹ דִּבְחָטְמוֹ פּוֹסֵל בְּכָל שֶׁהוּא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) עַיֵּן

ז (יא) דַּדּוֹ. הוּא הָעֵץ שֶׁעַל רֹאשׁ הָאֶתְרוֹג וְהַשּׁוֹשַׁנְתָּא עָלָיו, וְעַיֵּן טַ"ז (ס"ק יא):

בֵּאוּר הֲלָכָה

דַּעַת הָרַ"ן (יז. ד"ה מתני' עלתה) דִּמְצַדֵּד לְהַחְמִיר לְעִנְיַן חָטְמוֹ:

* **וְיֵשׁ מַחְמִירִים לִפְסֹל בְּנִסְדַּק רֻבּוֹ. אַף דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר** דִּמְדַמֶּה לְנִפְסַק הַגַּרְגֶּרֶת **גַּם כֵּן פָּסוּל בְּנִסְדַּק רֻבּוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד וּמִצַּד זֶה שֶׁל מְקוֹם הַסְּדִיקָה לֹא נִשְׁאַר מַשֶּׁהוּ** דְּגַם בְּגַרְגֶּרֶת טְרֵפָה בְּאֹפֶן זֶה. **אָכֵן יֵשׁ נַפְקָא מִנָּה בְּמַה דְּזָכַר הַמְחַבֵּר בְּנִסְדַּק מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ כֻּלּוֹ וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר רַק מַשֶּׁהוּ לְמַעְלָה וּמַשֶּׁהוּ לְמַטָּה דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר הוּא כָּשֵׁר, וּלְהַיֵּשׁ מַחְמִירִין פָּסוּל,** דַּהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים נִסְדַּק רֻבּוֹ שֶׁל אֶתְרוֹג. וְהָא דְּפָרִיךְ הַגְּמָרָא אִי נִסְדַּק תְּנֵינָא, אֵין כַּוָּנָתוֹ לְדַמּוֹתוֹ לְגַמְרֵי לְעִנְיַן גַּרְגֶּרֶת, אֶלָּא דְּגַם בְּעִנְיָנֵנוּ סְדִיקָה הוּא סִימַן טְרֵפָה דְּסוֹפוֹ שֶׁיֵּרָקֵב כֻּלּוֹ וּפָסוּל:

* **וְכָל שֶׁלֹּא נִסְדַּק וְכוּ'.** הָרַמָ"א תָּפַס לְשׁוֹן שְׁלִילָה דִּבְאֹפֶן זֶה בְּוַדַּאי שָׁרִי. **וּמִכָּל מָקוֹם אֲפִלּוּ נִסְדַּק רֹב קְלִפָּתוֹ גַּם כֵּן יֵשׁ דֵּעוֹת דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא כְּשֶׁהִגִּיעַ הַסֶּדֶק עַד חֲלָלוֹ** [וְאַף דְּאִם כֵּן לֹא גָּרַע מִנִּקֵּב מִכָּל מָקוֹם נַפְקָא מִנָּה לְאוֹתָן פּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּלֹא מִקְּרֵי נֶקֶב מְפֻלָּשׁ עַד שֶׁיַּגִּיעַ מֵעֵבֶר לְעֵבֶר דְּמִצַּד נֶקֶב אֵין לְפָסְלוֹ אֲבָל כְּשֶׁנִּסְדַּק כָּל אָרְכּוֹ אוֹ רֻבּוֹ לְדַעַת הַהַגָּ"ה יֵשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כג) וַאֲפִלּוּ נִסְדַּק מִשְּׁנֵי צְדָדָיו עַל פְּנֵי כָּל אָרְכּוֹ וְנִשְׁתַּיֵּר מִכָּל צַד מַשֶּׁהוּ לְמַעְלָה וּמַשֶּׁהוּ לְמַטָּה: (כ) **לִפְסוֹל בְּנִסְדַּק רֻבּוֹ.** הַטַּ"ז (סק"ט) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) הִשִּׂיגוּ עַל פְּסַק הָרַמָ"א וְדַעְתָּם דְּלֹא נִמְצָא מִי שֶׁיַּחְמִיר בָּזֶה בְּרֻבּוֹ. א] אֲבָל הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ הוֹכִיחַ כְּהָרַמָ"א (כג) דְּיֵשׁ מַחְמִירִין בְּרֻבּוֹ, (כד) וְהַיְנוּ אֲפִילוּ מִצַּד אֶחָד: (כא) **וְכָל שֶׁלֹּא נִסְדַּק רֹב קְלִפָּתוֹ.** בְּעָמְקוֹ וְהַיְנוּ מֵרֹאשׁ הָאֶתְרוֹג לְסוֹפוֹ, אוֹ לְדַעַת הַהַגָּ"ה בְּשִׁעוּר רֻבּוֹ: (כב) **הֶעָבָה.** דְּאִלּוּ נִסְדַּק כָּל קְלִפָּתוֹ הֶעָבָה וְהִגִּיעַ לְחַדְרֵי הַזֶּרַע אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם אֶחָד פָּסוּל, (כה) דְּהָוֵי בִּכְלַל נֶקֶב מְפֻלָּשׁ: (כג) **לֹא מִקְּרֵי נִסְדַּק.** אֲפִלּוּ בְּחָטְמוֹ גַּם כֵּן דַּוְקָא כְּשֶׁנִּסְדַּק שָׁם רֹב קְלִפָּתוֹ, (כו) דְּאִי לָאו הָכִי אֵינוֹ בִּכְלַל נִסְדַּק כְּלָל: ו (כד) **הַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה.** הַיְנוּ (כז) הַקְּלִפָּה הַדַּקָּה, שֶׁהִיא כְּמִין גְּלִיד עַל הָאֶתְרוֹג, וְאֵין כָּאן חִסָּרוֹן בְּגוּפוֹ שֶׁל אֶתְרוֹג כְּלָל: (כה) **שֶׁאֵינוֹ מְחַסְּרוֹ וְכוּ'.** דְּאִם הָיָה נִקְלַף יוֹתֵר בְּעֹמֶק אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם אֶחָד וְנֶחְסַר מִגּוּף הָאֶתְרוֹג אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ פָּסוּל מִטַּעַם חָסֵר, לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל סָעִיף ב' הַנַּ"ל, וּלְדֵעָה שְׁנִיָּה אִם חָסַר כְּאִסָּר עַל כָּל פָּנִים: (כו) **יָרֹק כְּמוֹת שֶׁהוּא בְּרִיָּתוֹ.** (כח) וְאִם מָקוֹם הַנִּקְלָף הוּא מְשֻׁנֶּה בְּמַרְאִיתוֹ מִמַּרְאֵה הָאֶתְרוֹג אֲפִלּוּ אִם נִקְלַף רַק רֻבּוֹ פָּסוּל. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁנִּקְלַף הַכֹּל בְּיַחַד, אֲבָל אִם נִקְלַף בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת אֲפִלּוּ בְּמִעוּט הָאֶתְרוֹג, אִם אֵינוֹ דּוֹמֶה לִשְׁאָר הָאֶתְרוֹג פָּסוּל דְּהָוֵי כִּמְנֻמָּר. וְאִם נִקְלַף בִּמְקוֹם חָטְמוֹ, כְּשֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה מְקוֹם הַקִּלּוּף לִשְׁאָר הָאֶתְרוֹג, אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא פָּסוּל. וּכְמוֹ לְעִנְיַן חֲזָזִית לְקַמָּן בְּסָעִיף ט'. (כט) ב] וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין לְהַחְמִיר בְּכָל זֶה רַק דַּוְקָא כְּשֶׁאִם נִשְׁתַּנָּה מְקוֹם הַקִּלּוּף לְמַרְאֶה פָּסוּל, כְּגוֹן שָׁחוֹר וְלָבָן, אֲבָל אִם הוּא מַרְאֶה כָּשֵׁר אֵין לְפָסְלוֹ. (ל) וּבִשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמוֹךְ עַל זֶה וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג בְּהַגָּ"ה: (כז) **אִם נִקְלַף כֻּלּוֹ פָּסוּל.** כְּמוֹ בִּבְהֵמָה כְּשֶׁנִּקְלַף כָּל עוֹרָהּ טְרֵפָה דְּלֹא הָדְרָא בָּרִיא: (כח) **שֶׁיִּשְׁתַּיֵּר כְּסֶלַע.** וּכְמוֹ שָׁם לְגַבֵּי בְּהֵמָה דְּצָרִיךְ שֶׁיִּשְׁתַּיֵּר כְּסֶלַע וְכֵן פָּסְקוּ הַבַּ"ח (ס"ז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא): ז (כט) **נִטַּל דַּדּוֹ.** הוּא הָעֵץ שֶׁעַל רֹאשׁ הָאֶתְרוֹג כְּמוֹ חֹד הַדַּד וְתָחוּב בְּתוֹכוֹ וְהַשּׁוֹשַׁנְתָּא עָלָיו: (ל) **פָּסוּל.** דְּהָוֵי לֵהּ כְּחָסֵר. וְהִנֵּה מִלְּשׁוֹן נִטַּל הַדַּד (לא) מַשְׁמַע דְּנִטַּל הָעֵץ אַף מַה שֶּׁתָּקוּעַ בְּתוֹךְ הָאֶתְרוֹג, (לג) וְנַעֲשָׂה שָׁם כְּמוֹ גֻּמָּא, וּלְפִיכָךְ פָּסוּל. אֲבָל אִם נִטַּל רַק מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִן הָאֶתְרוֹג אֵין לְהַחְמִיר, וְכֵן הִסְכִּים הַטַּ"ז (ס"ק יא) לְדִינָא, אֲבָל יֵשׁ מִן (לג) הַפּוֹסְקִים שֶׁמְּצַדְּדִים לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ אִם לֹא נִטַּל רַק לְמַעְלָה מִן הָאֶתְרוֹג, וְסוֹבְרִים דְּזֶה הָוֵי בִּכְלַל חָסֵר לְדִידְהוּ, וְאִם נִשְׁאַר מִן הָעֵץ לְמַעְלָה מִן הָאֶתְרוֹג כָּל שֶׁהוּא (לד) דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) דְּאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כג) כְּמוֹ לְעִנְיַן גַּרְגֶּרֶת וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (סי"ג): (כג) מִשּׁוּם דְּרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ, וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּהָא גַּם בְּגַרְגֶּרֶת בָּעִינַן שֶׁנִּסְדַּק כֻּלּוֹ יֵשׁ לִדְחוֹת דִּבְגַרְגֶּרֶת הַטַּעַם מִשּׁוּם דִּכְשֶׁהַבְּהֵמָה מוֹשֶׁכֶת צַוָּארָהּ הֲדַר סָתִים לָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֶתְרוֹג [בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס"ק יח)]: (כד) כֵּן מְצַדֵּד הַבִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (שם) מִלְּשׁוֹן הָרִיטְבָּ"א (לד: ד"ה נסדק) וְכֵן כָּתַב גַּם הַנְּהַר שָׁלוֹם (סק"ב) עַיֵּן שָׁם וּדְלֹא כְּהַבַּ"ח (ס"ו): (כה) **הַיְנוּ לַדֵּעָה הָאַחֲרוֹנָה בְּסָעִיף ג' עַיֵּן שָׁם:** (כו) חַיֵּי אָדָם (כלל קנא ס"ג): ו (כז) **כִּי כַּמָּה קְלִפּוֹת בָּאֶתְרוֹג, אַחַת קְלִפָּה יְרֻקָּה דַּק מְאֹד, וְלִפְנִים מִמֶּנּוּ הִיא הַקְּלִפָּה הֶעָבָה קְצָת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲרִיפוּת כְּשֶׁאוֹכְלִין אוֹתָהּ, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל בְּשַׂר הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא לָבָן, וְלִפְנִים מִמֶּנּוּ יֵשׁ כְּמוֹ עִגּוּל וּבוֹ מֻנָּחִים גַּרְעִינִין וְזֶה נִקְרָא חַדְרֵי הַזֶּרַע.** ג] **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַיְרֵי בְּהַקְּלִפָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא דַּק כִּגְלִיד שֶׁאֵינוֹ מְחַסְּרוֹ מִגּוּף הָאֶתְרוֹג כְּדַעַת הָרַ"ן** (יז. ד"ה מתני' עלתה) **וְכֵן הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים.** וְאַף דְּבִתְשׁוּבַת הָרֹא"ש שֶׁהוּבָא בְּבַ"ח (ס"ז) לֹא מַשְׁמַע הָכִי, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם נִטַּל גַּם קְלִפָּה הֶעָבָה אִם אֵינוֹ נֶחְסַר מִבְּשַׂר הָאֶתְרוֹג שֶׁהוּא הַלָּבָן שֶׁבּוֹ כָּשֵׁר, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן מִלְּשׁוֹן הָרֹא"ש (פ"ג סי' יז) לְהַמְעַיֵּן שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּא נִטַּל מִן הַלָּבָן כְּלוּם, וְכֵן יֵשׁ לְיַשֵּׁב גַּם כֵּן לְשׁוֹן הַטּוּר מִדְּכָתַב וְלֹא נִטַּל מִן הַבָּשָׂר כְּלוּם, וְעַל כָּרְחָךְ דְּמַה שֶּׁהָרַ"ן קוֹרֵא קְלִפָּה עָבָה הוּא קוֹרֵא קְלִפָּה דַּקָּה נֶגֶד בְּשַׂר הָאֶתְרוֹג שֶׁמִּבִּפְנִים. מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא צָרִיךְ לִנְקֹט כְּדַעַת הָרַ"ן וְכֵן מַשְׁמַע לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"ז) מִדְּכָתַב שֶׁאֵינוֹ מְחַסְּרוֹ. וּבֶאֱמֶת כָּל זֶה מְכַוֵּן הַבֵּית יוֹסֵף (ומ"ש רבינו גבי) בְּמַה שֶּׁכָּתַב אֲבָל הָרַ"ן כָּתַב וְכוּ' וְכֵן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם, וּלְפֶלֶא קְצָת דְּמִלְּשׁוֹנוֹ מַשְׁמַע דִּתְשׁוּבַת הָרֹא"ש סוֹתֵר לְהָרֹא"ש גּוּפָא וְזֶה אֵינוֹ לְהַמְעַיֵּן: (כח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וּכְפִי מַה שֶּׁבֵּאֲרוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: (כט) עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) שֶׁהֵבִיא מִתְּמִים דֵּעִים (סי' רל) דְּהָרַאֲבַ"ד מַסְכִּים לְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים. וּבְוַדַּאי זֶהוּ טַעַם הָרֹא"ש (שם) שֶׁהִסְבִּיר דְּבָרָיו רַק לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים, וְעַל כֵּן הִסְכִּים הָאֵלִיָּה רַבָּה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בֵּין לְעִנְיַן רֻבּוֹ וּבֵין לְעִנְיַן מִעוּטוֹ כְּשֶׁהוּא בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת. אָכֵן לְעִנְיַן חָטְמוֹ מְפַקְפֵּק בָּזֶה, וְהַבַּ"ח (שם) מֵקֵל גַּם לְעִנְיַן חָטְמוֹ: (ל) חַיֵּי אָדָם (כלל קנא ס"ה), וּלְעִנְיַן חָטְמוֹ לֹא בֵּאֵר שָׁם אָכֵן מִדְּכָתַב הָרֹא"ש (שם) וּבְחָטְמוֹ אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׁהוּ פָּסוּל דֻּמְיָא דַּחֲזָזִית וּבַחֲזָזִית מוּכָח לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג בְּהַגָּ"ה דִּבְמַרְאֶה כָּשֵׁר יֵשׁ לְהַכְשִׁיר לָכֵן כָּתַבְתִּי לְהָקֵל: ז (לא) טַ"ז (ס"ק יא) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (לג) **וַאֲפִלּוּ אִם נִשְׁתַּיֵּר עוֹד מְעַט עֵץ בְּתוֹכוֹ כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמוֹ גֻּמָּא פָּסוּל** [אַחֲרוֹנִים]: (לג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הר"ן) לְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לו. ד"ה ניטלה) הַמּוּבָא בֶּעָרוּךְ (ערך פטם) [וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה כָּל כָּךְ יְסוֹד לְדִינָא. א' דְּלֹא מוּכָח בְּפֵרוּשׁ רַק מִדְּלֹא הִזְכִּיר הָרֹא"ש (שם סי' טז) בְּפֵרוּשׁ לְהָקֵל לְדִידֵהּ כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּיר לְעִנְיַן נִטַּל עֻקְצוֹ, וְזֶה אֵין רְאָיָה מֻכְרַחַת כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּיר הַטַּ"ז (שם), וְעוֹד דְּלוּ יְהִי דִּלְדִידֵהּ יֵשׁ לְהַחְמִיר, הֲלֹא לְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם (לו. ד"ה ניטלה) וְרַ"ן (יז: ד"ה גמ') הִזְכִּירוּ בְּהֶדְיָא דַּוְקָא אִם נִטַּל הָעֵץ הַתָּקוּעַ בָּאֶתְרוֹג וְנַעֲשָׂה כְּמוֹ גֻּמָּא שָׁם] וּלְבוּשׁ (ס"ח) וּבַ"ח (ס"ח): (לד) **וְהֶעְתִּיקוּהוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה** (ס"ק טו) **וְהַגְּרַ"ז** (סי"ז) **וַחֲלָכָה בְּרוּרָה** (סק"ג) **וְהַחַיֵּי אָדָם** (שם ס"ו) **לְדִינָא:**

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי"ג) כתב: אם נסדק כולו וכו' הר"ז פסול. ולא הביא כלל את דברי הרמ"א. **ב]** בשו"ע הרב (סט"ז) כתב: בד"א כשמקום הנקלף הוא שוה במראיתו למראה גון האתרוג, אבל אם משונה במראיתו ממראה האתרוג אינו כשר. **ג]** ובשו"ע הרב (סט"ז) כתב שאף אם נקלף ונראה הלבן אינו בכלל חסר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(לא) בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר, *)מִיהוּ לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לִפְסֹל אֶלָּא אִם כֵּן נִטַּל (יג) הַדַּד, דְּהַיְנוּ הָעֵץ שֶׁרֹאשׁ הַפִּטְמָא עָלָיו, וְהָרֹאשׁ נִקְרָא שׁוֹשַׁנְתָּא (המגיד (פ״ח ה״ז)). וְכָל זֶה דַּוְקָא שֶׁנִּטְּלָה, אֲבָל אִם לֹא הָיָה לוֹ דַּד (יג) מֵעוֹלָם, (לב) כָּשֵׁר, וְכֵן רֹב הָאֶתְרוֹגִים שֶׁמְּבִיאִים בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ (הרא״ש (פ״ג סי׳ טז)): ח ס נִטַּל (יד) הָעֵץ, שֶׁהוּא תָּלוּי בּוֹ בָּאִילָן, מֵעִקַּר הָאֶתְרוֹג, (לג) וְנִשְׁאַר מְקוֹמוֹ גֻּמָּא, פָּסוּל. הַגָּה: וְאִם יִנָּטֵל קְצָת הָעֵץ (לד) וְנִשְׁאַר עֹבִי כָּל שֶׁהוּא שֶׁכָּל רֹחַב הַגֻּמָּא (טו) [טו] מְכֻסֶּה, כָּשֵׁר (טור): ט (לה) ע עָלְתָה חֲזָזִית (פֵּרוּשׁ, תַּרְגּוּם ׳אוֹ יַלֶּפֶת׳ אוֹ חֲזָזָן) עָלָיו, אִם *בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, (לו) פָּסוּל. וְאִם בְּמָקוֹם אֶחָד, אִם עָלָה (לז) *עַל

*) (כָּתַב שְׁאֵרִי הָרַב רַבִּי יְשַׁעְיָה הוֹרוֹוִיץ בְּסִפְרוֹ שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית (מסכת סוכה נר מצוה אות יא) שֶׁאֵין פָּסוּל בְּנִטַּל הַשּׁוֹשַׁנְתָּא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שׁוֹשַׁנְתָּא רַק שֶׁנִּשְׁבַּר מִקְצָתָהּ וְהָאֶתְרוֹג בְּעַצְמוֹ מְהֻדָּר וּמְפֹאָר וְלוֹקֵחַ בִּשְׁבִיל זֶה אֶתְרוֹג אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מְהֻדָּר הוּא הַכְּסִיל שֶׁבַּחֲשֶׁךְ הוֹלֵךְ). ס בְּרִיתָא ל״ה (ע״ב) נִטְּלָה בֻּכְנָתוֹ כְּפֵרוּשׁ הָרִי״ף שָׁם (יז:) וְהָרַמְבַּ״ם שָׁם (פ״ח ה״ז). ע שָׁם בַּמִּשְׁנָה (לד:) וּכְרָבָא שָׁם בַּגְּמָרָא (לה:).

בְּאֵר הֵיטֵב

(יג) הַדַּד. מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ דַּוְקָא שֶׁנִּטַּל כֻּלּוֹ. אֲבָל הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב הר״ן) וּבַּ״ח (ס״ח) וּלְבוּשׁ (ס״ח) כָּתְבוּ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ נִטַּל מִקְצָתוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וְנִרְאֶה לִי דְּעַל כָּל פָּנִים בָּעֵי שֶׁיִּנָּטֵל עַד הָאֶתְרוֹג כֵּיוָן דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם חָסֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תרמ״ט סָעִיף ה׳ בְּהַגָּ״ה, אִם כֵּן בְּנִטַּל כָּל שֶׁהוּא לֹא מִקְּרֵי חָסֵר דְּאֵין זֶה חִסָּרוֹן הַנִּכָּר, וְעַיֵּן שְׁלָ״ה (מסכת סוכה נר מצוה אות יא): (יג) מֵעוֹלָם. וְנִכָּרִים הֵם כִּי יֵשׁ בִּמְקוֹם פִּטְמָא כְּמוֹ גֻּמָּא מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ, מַבִּי״ט (ח״ג סי׳ מט) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) וְעַיֵּן רַדְבַּ״ז (ח״ד) סִימָן קי״א. וְעַיֵּן טַ״ז (ס״ק יב) שֶׁהֶעֱלָה דְּאִם יֵשׁ אֶתְרוֹג לְפָנֵינוּ מְהֻדָּר בִּשְׁאָר הַמַּעֲלוֹת רַק שֶׁאֵין לוֹ הַךְ שׁוֹשַׁנָּה אוֹ שֶׁנִּטַּל קְצָת מֵהַדַּד שֶׁלְּמַעְלָה וְאֶתְרוֹג אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מְהֻדָּר בִּשְׁאָר הַמַּעֲלוֹת רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹשַׁנָּה אֵין לְהַשְׁגִּיחַ בְּהַךְ שׁוֹשַׁנָּה וְכָל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ סָפֵק אִם הָיָה לוֹ כְּלָל שׁוֹשַׁנָּה דְּאֵין לְהַחְמִיר עַיֵּן שָׁם: ח (יד) הָעֵץ. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין אַחֵר בָּעִיר יֵשׁ לִסְמֹךְ וּלְבָרֵךְ עָלָיו וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן, תְּשׁוּבַת חָכָם צְבִי סִימָן ט׳ עַיֵּן שָׁם: (טו) מְכֻסֶּה. פֵּרוּשׁ, שֶׁבַּגֻּמָּא שָׁם נִשְׁאַר קְצָת מֵהָעֵץ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלָּה. וְכָתַב בִּתְשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן קמ״ב הָא דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים לִפְסֹל בְּנִטַּל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [טו] מְכֻסֶּה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וּבִתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן ל״ה הִשִּׂיג עַל הַבֵּית יַעֲקֹב, וְכָתַב שֶׁהוּא נֶגֶד מַשְׁמָעוּת הַשַּׁ״ס וְכָל הַפּוֹסְקִים, וְכָל הֵיכָא דְּבָעִינַן מִדְּאוֹרַיְתָא לְקִיחָה תַּמָּה וּשְׁלֵמָה, כָּל שֶׁאֵינוֹ מְחֻבָּר בּוֹ בְּתוֹלַדְתּוֹ, חִבּוּר עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר וַדַּאי לֹא שְׁמֵהּ חִבּוּר דְּלֶהֱוֵי מִקְּרֵי שָׁלֵם וְתָמִים. וְדָחָה רְאִיַּת הַבֵּית יַעֲקֹב מֵעֲרוּבִין דַּף פ״א (ע״א) וּמִסֻּכָּה דַּף (ל״ו) [ל״ז (ע״א)] עַיֵּן שָׁם. וְגַם בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד) חוֹלֵק עָלָיו עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א ס״ק ט, יא) שֶׁאִם הָעֵץ שֶׁלּוֹ (כְּבָסִיס) [סָבִיב] וּבְתוֹךְ הָעֵץ גֻּמָּא מַגִּיעַ לְתוֹךְ הָאֶתְרוֹג כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא לִפְעָמִים בַּדַּד, פָּסוּל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַחְמִיר בָּזֶה: (לא) בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר. הַיְנוּ שֶׁאֶפְשָׁר לִקַּח יוֹתֵר מֻבְחָר מִזֶּה, (לה) אֲבָל אִם הוּא הַמֻּבְחָר אֵין לְהַחְמִיר בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹשַׁנְתָּא. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּדַוְקָא אִם חָסֵר רַק הַשּׁוֹשַׁנְתָּא, אֲבָל אִם חָסֵר גַּם מִקְצָת מִן הָעֵץ, אַף שֶׁיֵּשׁ עוֹד קְצָת עֵץ לְמַעְלָה מִן הָאֶתְרוֹג, טוֹב לְהַדֵּר לִקַּח אַחֵר אִם אֶפְשָׁר לוֹ כִּי (לו) יֵשׁ מַחְמִירִין גַּם בָּזֶה: (לב) כָּשֵׁר. כֵּיוָן שֶׁכָּךְ הִיא בְּרִיָּתָן וְזֶהוּ דֶּרֶךְ גִּדּוּלָן אֵין לְכַנּוֹתָם בְּשֵׁם חֲסֵרִים אוֹ שֶׁאֵינָן הָדָר, (לז) וְנִכָּרִים הֵם כִּי יֵשׁ בִּמְקוֹם פִּטְמָא כְּמוֹ גֻּמָּא מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ. וְכָתַב בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כד) דְּזֶה דַּוְקָא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ גֻּמָּא מְעַט שֶׁאֵין כָּאן פָּסוּל רַק מִשּׁוּם חָסֵר, וְכֵיוָן שֶׁמִּתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ הוּא כֵּן וְלֹא נֶחְסַר מִמֶּנּוּ כְּלָל לֹא מִקְּרֵי חָסֵר. אֲבָל לִפְעָמִים יֵשׁ גֻּמָּא עֲמֻקָּה שֶׁחֲלָלָהּ עַד חַדְרֵי הַזֶּרַע, וְנִכָּר עַל יְדֵי שֶׁיַּכְנִיס לְתוֹךְ הֶחָלָל מַחַט אוֹ שְׁאָר דָּבָר דַּק, בָּזֶה נִרְאֶה דִּפְסוּל גָּמוּר הוּא, שֶׁהֲרֵי נֶקֶב בַּתּוֹלָדָה פָּסוּל כָּל הֵיכִי דְּנִקַּב פָּסוּל, כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן מ״ג בִּפְרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ב), וְכֵיוָן דְּנִקַּב עַד חַדְרֵי הַזֶּרַע פָּסוּל, הוּא הַדִּין בְּנִקַּב בַּתּוֹלָדָה: ח (לג) וְנִשְׁאַר מְקוֹמוֹ גֻּמָּא פָּסוּל. דְּהוּא בִּכְלַל חָסֵר. וְאִם הוּא שְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין אַחֵר בָּעִיר הֶעֱלָה בִּתְשׁוּבַת חָכָם צְבִי (סי׳ ט) שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן. (כֵּיוָן שֶׁבִּשְׁעַת הַדְּחָק אִיתָא בְּסוֹף סִימָן תרמ״ט (ס״ו עיי״ש) שֶׁמְּבָרְכִין אֲפִלּוּ עַל פְּסוּלִין לְגַמְרֵי (לח) וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁהוּא תָּלוּי בְּשִׁיטַת הָרִאשׁוֹנִים כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה)) וְהוּא הַדִּין בְּנִטְּלָה פִּטְמָתוֹ וְנַעֲשָׂה גֻּמָּא וְאֵין אַחֵר בָּעִיר (לט) גַּם כֵּן יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן: (לד) וְנִשְׁאַר עֹבִי כָּל שֶׁהוּא שֶׁכָּל רֹחַב וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנִּשְׁאַר מִן עֹבִי הָעֵץ בְּתוֹךְ הָאֶתְרוֹג שִׁעוּר קָצָר שֶׁיּוּכַל עַל כָּל פָּנִים לְמַלֵּא כָּל רֹחַב הַגֻּמָּא מִן עָבְיוֹ, וְאַף דִּלְמַעְלָה מִן הַגֻּמָּא לֹא נִשְׁאַר מַשֶּׁהוּ גַּם כֵּן כָּשֵׁר (מ) דְּתוּ לֹא מִקְּרֵי חָסֵר: ט (לה) עָלְתָה חֲזָזִית. בֵּין בְּתָלוּשׁ (מא) וּבֵין בִּמְחֻבָּר אֶלָּא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה גָּבוֹהַּ מִשְּׁאָר אֶתְרוֹג: (לו) פָּסוּל. דְּמִחֲזֵי כִּמְנֻמָּר [גְּמָרָא (לה:)]: (לז) עַל רֻבּוֹ. הַיְנוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְפָסְלוֹ מִשּׁוּם נִסְדַּק], עַיֵּן בְּרַ״ן (יז. ד״ה מתני׳ עלתה):

ז * מִיהוּ לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לִפְסֹל וְכוּ׳. וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּבְנִטְּלָה הַשּׁוֹשַׁנָּה לְבַד בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר כִּדְמוּכָח מִן הַמְחַבֵּר וּמוֹרַ״ם וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. וְכָתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) דְּמַאי דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַב בַּ״ח (ס״ח) דְּשׁוֹשַׁנְתּוֹ וְדַדּוֹ חֲדָא מִלְּתָא הִיא וְאֵין הֶתֵּר אֶלָּא בִּנְפִילַת הַפֶּרַח שֶׁהוּא הַנֵּץ שֶׁנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ עַל הָרֹב קֹדֶם שֶׁיִּגָּמֵר וְיֵעָשֶׂה בּוֹ פִּטְמָא הוּא הֶפֶךְ מַשְׁמָעוּת דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים עַיֵּן שָׁם. גַּם עַל יֶתֶר דְּבָרָיו שָׁם שֶׁכָּתַב דִּלְדַעַת הָרִ״י בַּר יָקָר (הו״ד ברש״י לה: ד״ה תני) יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּנִטַּל קְצָת מִן הַדַּד הִשִּׂיג הַרְבֵּה עַיֵּן שָׁם. וְדַע עוֹד דְּעִקַּר מַה שֶּׁאֵיזֶה מַחְמִירִים בְּנִטַּל שׁוֹשַׁנְתָּא לְבַד הוּא מִפְּנֵי לְשׁוֹן הָרִי״ף (יז:) אָכֵן כְּבָר דָּחָה הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה) וְאָמַר דְּמֵהָרִי״ף אֵין רְאָיָה דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא סוֹבֵר גַּם כֵּן כְּמוֹ הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ז) שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל בְּנִטְּלָה הַשּׁוֹשַׁנָּה לְבַד עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁזָּכִינוּ עַתָּה לְאוֹרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לה: ד״ה ניטלה) שֶׁיָּצָא לָאוֹר יֵרָאֶה בְּהֶדְיָא שֶׁכָּל דִּבְרֵי הָרִי״ף בְּעִנְיָנֵנוּ לְקוּחִין מִדִּבְרֵי הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וּבְדִבְרֵי הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל כָּתוּב בְּהֶדְיָא נִטְּלָה פִּטְמָתוֹ חָטְמוֹ שֶׁל אֶתְרוֹג וְשׁוֹשַׁנְתּוֹ וְכוּ׳ וְהוּא מַמָּשׁ כְּדִבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם וְכֵן הוּא גַּם כֵּן כַּוָּנַת הָרִי״ף בְּבֵרוּר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף מִדַּעְתּוֹ הָרְחָבָה:

ט * בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת. הִקְשָׁה הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (פ״ח ה״ז) הַשְׁתָּא שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה מִבָּעֵי, וְתֵרֵץ הַטַּ״ז (ס״ק יד) דְּהָכִי קָאָמַר דְּמַקִּישׁ שְׁלֹשָׁה לִשְׁנַיִם דְּהַיְנוּ דְּאַף בִּשְׁנַיִם בָּעִינַן שֶׁיִּתְפַּשְּׁטוּ אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ עַל כָּל פָּנִים כְּדֵי שִׁעוּר לַחֲזָזִית שְׁלִישִׁי (דְּהַיְנוּ כְּדֵי שִׁעוּר שְׁתֵּי אֲבַעְבּוּעוֹת דַּקּוֹת וּמַרְאֵה אֶתְרוֹג מַשֶּׁהוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה מַפְסִיק בֵּין חֲזָזִית זוֹ לַחֲזָזִית שֶׁאֶצְלָהּ מִצַּד אֶחָד וְכֵן מִצַּד הַשֵּׁנִי) אֲבָל בְּפָחוֹת מִזֶּה לֹא מִקְּרֵי מְנֻמָּר. א] וְרַבִּים מֵאַחֲרוֹנִים מַאֲנוּ בְּתֵרוּצוֹ דְּמִי יָדְעִינַן כַּמָּה שִׁעוּר הָאֲבַעְבּוּעוֹת דְּנִמְדֹּד עַל יְדֵי זֶה הֶפְסֵק בֵּין שְׁתֵּי חֲזָזִית וְתֵרְצוּ דִּכְהַאי גַּוְנָא פָּרִיךְ הַשַּׁ״ס בְּפֶרֶק מְפַנִּין (קכו:) וְתֵרְצוּ כִּדְאָמְרִי אִינְשֵׁי עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים וּבִגְדֵי יֶשַׁע וּנְהַר שָׁלוֹם. וּמִכָּל מָקוֹם עִקַּר סְבָרָתוֹ שֶׁכָּתַב דְּמִסְתַּבְּרָא שֶׁעַל יְדֵי חוּט הַשַּׂעֲרָה מַרְאֵה אֶתְרוֹג שֶׁמַּפְסִיק בֵּין חֲזָזִית לַחֲזָזִית לֹא מִחֲזֵי כִּמְנֻמָּר נִרְאֶה דְּנָכוֹן הוּא לְדִינָא:

* עַל רֻבּוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לז). אָכֵן עַל חָטְמוֹ דְּקַיְמָא לָן דַּאֲפִלּוּ בְּכָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לה) שְׁלָ״ה (מסכת סוכה נר מצוה אות יא) וְטַ״ז (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לו) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) וּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כג) לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם גּוּפֵהּ לְקַמָּן בְּסִימָן תרמ״ט סָעִיף קָטָן י״ז דְּחוֹשֵׁשׁ לוֹמַר דְּטַעַם הַפְּסוּל דְּנִטַּל פִּטְמָתוֹ הוּא מִשּׁוּם הָדָר וְאִם כֵּן אָזְדָא רְאִיַּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנֵנוּ (סק״ט) עַיֵּן שָׁם: (לז) וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר כְּלָל אִם הָיָה כֵּן מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ח) מְצַדֵּד לְהַחְמִיר. אָכֵן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״י) כָּתַב דְּאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר מִטַּעַם סְפֵק סְפֵקָא, דְּשֶׁמָּא הֲלָכָה כְּמַאן דְּאָמַר נִטַּל פִּטְמָתוֹ הַיְנוּ עֹקֶץ לְבַד, וַאֲפִלּוּ הוּא דַּדּוֹ שֶׁמָּא לֹא נִטַּל אֶלָּא נִבְרָא כָּךְ עַד כָּאן דְּבָרָיו. [וְאַף דְּהַמְחַבֵּר וְהָרַמְ״א הֶעְתִּיקוּ דְּנִטַּל פִּטְמָתוֹ פָּסוּל וְכֵן לְעִנְיַן עֻקְצוֹ, אֶפְשָׁר דְּהוּא רַק מִשּׁוּם דְּחָשַׁשׁ לְהַחְמִיר בִּשְׁנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר מוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ניטלה) בְּשֵׁם הָרֹא״ש (פ״ג סי׳ טז) עַיֵּן שָׁם וְלֹא מִשּׁוּם דְּפָסְקוּ כֵּן לְהַחְלָטָה וּבָזֶה מְסֻלָּק מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כה) עַיֵּן שָׁם]: ח (לח) וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁהֶעְתִּיק הַגְּרָ״א בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה (פ״ח ה״ז) דְּדִין זֶה הוּא רַק לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּסָעִיף ב׳ הַנַּ״ל דְּפָסְלִינַן בְּחָסֵר אֲפִלּוּ אֵינוֹ כְּאִסָּר וּמַשְׁמַע דִּלְדֵעָה שְׁנִיָּה שָׁם יֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה וְכֵיוָן דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק נָקְטִינַן כִּסְבָרָא שְׁנִיָּה שָׁם כַּמְבֹאָר שָׁם מִמֵּילָא יֵשׁ לְהָקֵל בְּעִנְיָנֵנוּ: (לט) בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק כה): (מ) וּמַה דִּלְעִנְיַן פִּטָּם יֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין דְּדַוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁאַר עַל כָּל פָּנִים מְעַט לְמַעְלָה מִן הַגֻּמָּא וְיֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין שֶׁלֹּא יֶחְסַר מִן הָעֵץ שֶׁתַּחַת הַשּׁוֹשַׁנְתָּא מְאוּמָה וּבְעִנְיָנֵנוּ מְקִלִּין בָּזֶה עַיֵּן בַּלְּבוּשׁ הַטַּעַם: ט (מא) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ס״ק יד):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סי״ט) פסק כדברי הט״ז, וכתב שהשיעור הוא שיוכל להיות שם טיפת חזזית משהו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah